

تذکر این کتاب توسط مؤسسه فرهنگی - اسلامی شبکه الامامین الحسنین علیهما السلام
بصورت الکترونیکی برای مخاطبین گرامی منتشر شده است.

لازم به ذکر است تصحیح اشتباهات تایپی احتمالی، روی این کتاب انجام گردیده است.

نام کتاب: چهل حدیث سیره سجادی (علیه السلام)

نویسنده: شریفی، محمود

شناخت اجمالی امام سجاد علیه السلام

حضرت سجاد علیه السلام در ۵ شعبان سال ۳۸ (و یا ۱۵ جمادی الاول سال ۳۶) هجری در ایام حکومت حضرت امیر علیه السلام در مدینه متولد شد و در ۱۲ یا ۲۵ محرم ۹۴ یا ۹۵ هجری در ایام حکومت ولید بن عبدالملک رحلت یافت (و یا بدست ولید مسموم و به شهادت رسید) و مرقد منورش در قبرستان بقیع در کنار عموی بزرگوارش امام حسن مجتبی علیه السلام است. پدر بزرگوارش حضرت سیدالشهداء امام حسین و مادرش طبق مشهور شهربانو یا شاه زنان (دختر یزدگرد) بود. مدت عمرش ۵۷ سال بود که دو سال در کنار جدش و ۲۰ سال به همراه عمو و پدر بزرگوارش و ۳۵ سال نیز مدت امامت خود آن بزرگوار طول کشید. مهمترین شاخصه زندگانی ایشان زنده نگه داشتن عاشورا و تکمیل آن حماسه بزرگ با گفتار و رفتار خود بود که در کنار رسالت دیگرش، آموزش عبودیت و بندگی حق و تربیت جامعه ای متعهد و مومن و مصون در مقابل هجوم فرهنگ ترجمه و غرور علمی، هر دو وظیفه را به کمال رساند.

مقدمه

امام سجاد علیه السلام فرمود:

«الا وان ابغض الناس الى الله من يقتدى بسنه امام ولا يقتدى بآء عماله.» هشدار که منفورترین مردم نزد پروردگار، کسی است که شیوه امامی را پیروی کند ولی از سیره عملی او پیروی ننماید. برای «چگونه بودن» نیاز به الگو داریم و نقش الگو در تربیت چنان روشن است که نیازی به بیان و توضیح نیست. آنچه در این الگوگیری و اسوه یابی و تأسی به اخلاق اولیاء کارساز است، آشنایی با جزئیات صفات و رفتار آن حضرات است، نه کلیات. خوشبختانه در کتب حدیث و سیره، نمونه های رفتاری پیامبر و امامان بصورت ریز و جزئی آمده است که آشنایی با آنها بسیار سودمند است و گامی جهت خودسازی و تعالی بخشیدن به جامعه است انسان در دید ژرفنگر، بیابانگردی سرگردان و گمگشته ای در تاریک زار زندگی نیست.

او کشتی شکسته ای شور بخت و ناامید و و اسیر موجهای بیم زا و هراس آفرین نمی باشد. بلکه موجودی مسؤول است که با مقصد و مقصودی مشخص، با زاد و توشه ای کامل و راهنمایانی درونی و برونی به سفری پرداخته که از صحرای عدم آغاز می شود و تا بار یافتن به لقاء الهی ادامه دارد. تمامی نیروهای خلقت، انسان را در این سفر صادقانه یاری میکنند و خدا با لطف بیکران خویش به هدایت او از راههای گوناگون پرداخته است و بهترین جایگاه جاودانه را در سرای آخرت برای او مهیا کرده است.

انسان برای به دست آوردن نیک بختی خویش و سعادت‌مندی جامعه و رضایت خداوند باید در طول این سفر چگونه زیستن را بیاموزد و این آموزه ها را در زندگی خویش بکار گمارد.

اسلام عزیز برای پاسخگویی بدین سؤال بسیار اساسی دو شیوه را دنبال نموده است: الف:

بیان احکام و دستورهای زندگی از آغاز تا فرجام ب: ارائه الگوهای تربیتی و نمونه های

عینی کمال بر اساس همین شیوه دوم در قرآن مجید بارها از پیامبران و دیگر انسانهای والا سخن به میان آمده است، و از جنبه های الگویی آنان ستایش شده تا دیگران نیز به آنان تأسی بجویند.

در مکتب حیاتبخش تشیع (اسلام راستین) معرفی این الگوهای الهی گسترده تر است و پیشوایان معصوم که بهترین اسوه ها و الگوهای زندگی هستند فرا روی چشمان باز و دل‌های آگاه قرار دارند تا آنانکه مسئولیت الهی و رسالت انسانی خویش را درک کرده اند و تصمیم برای رسیدن به چکادهای فرازمند فضیلت و کمال دارند با درس گرفتن از آنان زیستنی شرافتمندانه که سعادت دنیا و آخرت را تأمین می کند در پیش گیرند.

در راستای این هدف و برای معرفی سیره عملی پیامبر ﷺ و اهل بیت معصوم او ﷺ گروهی از فضلا و شیفتگان اهل بیت در حوزه علمیه قم گرد هم آمده و در گستره کتابهای بسیاری دست به تحقیقی وسیع زده اند که بخواست خداوند مجموعه ای ارزشمند را به زودی تقدیم امت اسلامی خواهند نمود. آشکار است که در این مجموعه تنها احادیثی که بیانگر یک شیوه مستمر و عملی مداوم در زندگی معصومین ﷺ باشد آورده می شود.

اکنون به عنوان نمونه ای از دریای موج و گرانقدر روایات، چهل حدیث از سیره هر یک از معصومین ﷺ به پیشگاه امت اسلامی عرضه می شود. امید که همه ما را چراغ راه و ره توشه سفری باشد برای رسیدن به سعادت دنیا و نیک بختی آخرت. چهل حدیثی که پیش روی شماست، گوشه ای از فضیلت‌های جاودان و ماندگار امام سجاد، زین العابدین ﷺ را به شما شیفتگان مکتب اهل بیت ﷺ می آموزد.

امید است آشنایی با نمونه هایی از سیره رفتاری آن امام معصوم، رهگشای ما در پیمودن مسیر کمال و عبودیت گردد و توفیق الگوگیری از آن حضرت، پیوسته همراه شما باشد. ان

شاء الله

سیره عبادی امام سجاد علیه السلام

در محضر قرآن

«قال علی بن الحسین علیه السلام :

لومات من بین المشرق و المغرب لما استوحشت بعد أن یكون القرآن معی، و كان علیه السلام اذا قرء «مالک یوم الدین» یکررها، حتی کاد أنى موت.»
امام سجاد علیه السلام فرمود: اگر تمام کسانی که در میان مشرق و مغرب هستند از دنیا بروند (و من تنها بمانم) و قرآن با من باشد وحشت مرا نمی گیرد (و نمی ترسم). او چنین بود که وقتی جمله «مالک یوم الدین» را می خواند آن را تکرار می کرد تا جایی که نزدیک بود جان تهی کند.

بحار الانوار، ج ۴۶، ص ۱۰۷. و بلاغه الامام علی بن الحسین علیه السلام ص ۲۲۱ از کافی.

قرآن با صوت زیبا

«عن أبي عبد الله (ع) قال:

... ان علي بن الحسين عليه السلام كان أحسن الناس صوتا بالقرآن و كان يرفع صوته حتى يسمعه

اهل الدار.»

امام صادق عليه السلام فرمود: امام علی بن الحسین علیه السلام از نظر صوت قرآنی نیکوترین فرد بود

و صدای قرآن خواندنش را بلند می کرد تا اهل خانه بشنوند و بهره مند گردند.

وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۸۵۸.

کمال معرفت

«كان علي بن الحسين عليه السلام اذا قرء هذه الايه (وان تعدوا نعمه الله لا تحصوها) يقول: سبحان من لم يجعل في أحد من معرفه نعمه الا المعرفه بالتقصير عن معرفتها كما لم يجعل في أحد من معرفه ادراكه أكثر من العلم بانه لا يدركه.»

امام چهارم عليه السلام هنگامی که این آیه را که می گوید: «اگر نعمتهای الهی را بخواهید شمارش کنید قابل شمارش نیستند» می خواند می فرمود: منزّه است خدایی که شناخت (و شکر) نعمت را جز شناخت اینکه قادر به شناخت آن نعمتها نیست قرار نداده همانطور که شناخت خودش را برای هیچ کس بیش از این قرار نداده که باور کند که (ذات) او را نمی تواند بشناسد (یعنی: همین که باور کند نعمتهای الهی را نمی تواند بشناسد و بدین وسیله سپاسگزاری کند و همین که بفهمد حقیقت او را قادر نیست درک کند همین برای شناخت و شکرگزاری کافیهست و خداوند سبحان بیش از این نمی خواهد).

روضه الکافی، ج ۸، ص ۳۹۴ و بلاغه الامام علی بن الحسین عليه السلام ص ۵۷.

دعای سفره امام

«عن أبي حمزة الثمالي عن علي بن الحسين عليه السلام: انه كان اذا طعم قال: «الحمد لله الذي أطعمنا وسقانا و كفانا و ايدنا و آوانا و أنعم علينا و افضل، الحمد لله الذي يطعم و لا يطعم.» ابو حمزه ثمالی می گوید: امام چهارم عليه السلام هنگامی که غذا را می خورد می فرمود: حمد و ستایش برای خدایی است که ما را اطعام کرد و سیراب نمود و بقدر کفاف به ما نعمت داد و تأیید کرد و پناه داد و بر ما نعمت و برتری داد ستایش مخصوص آن خدایی است که اطعام می کند ولی خود نمی خورد.

من لا يحضره الفقيه، ص ۲۳۳، ح ۴۲۶۶.

سجده های امام

«قال ابو جعفر محمد بن علي الباقر عليه السلام: ان أبي علي بن الحسين عليه السلام ما ذكر الله عزوجل نعمه الا سجد، ولا قراء آيه من كتاب الله عزوجل فيها سجود الا سجد ولا دفع الله عزوجل عنه سوء يخشاه أو كيد كائد الا سجد ولا فرغ من صلاه مفروضه الا سجد، ولا وفق لاصلاح بين اثنين الا سجد و كان أثر السجود في جميع مواضع سجوده، فسمى السجاد لذلك.»

امام باقر عليه السلام فرمود:

پدرم علی بن الحسین عليه السلام هیچگاه نعمتی را یاد نمی کرد جز اینکه سجده شکر انجام می داد، و آیه ای از کتاب خدا را نمی خواند که دارای سجده بود مگر اینکه سجده می کرد، و هر گاه خداوند، مکر حيله گری یا خطری را از او بر طرف می کرد سجده شکر بجا می آورد و هر وقت از نماز فارغ می شد سجده می کرد و زمانی که موفق می شد بین دو نفر اصلاح کند سجده می کرد و طوری بود که اثر سجده در تمام اعضاء هفتگانه سجده او نمایان بود از این جهت او سجاد نامیده شد.

بحار الانوار، ج ۴۶، ح ۶.

آثار سجده

«عن الباقر عليه السلام قال: كان لابي عليه السلام في موضع سجوده آثار ناتئه و كان يقطعها في السنه مرتين، في كل مره خمس ثففات، فسمى ذاالثففات لذلك.»

امام باقر عليه السلام فرمود: در سجده گاه پدر بزرگوام آثار ورم بود و سالی دوبار آن را قطع می کرد در هر مرتبه پنج لایه پینه بود از این جهت او را «ذو الثففات» نامیدند.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶.

وضوی امام

«کان علی بن الحسین علیه السلام اذا توضع اصفر لونه، فيقول له أهله: ما الذي يغشاك؟ فيقول:

أتدرون لمن أتأهب للقيام بين يديه.»

امام سجاد علیه السلام هنگامی که وضو می گرفت رنگ مبارکش زرد می شد، خانواده اش به او می گفتند: چه چیز شما را عذاب می دهد؟ می فرمود: آیا می دانید آماده می شوم تا در مقابل چه کسی بایستم.

بحار الانوار، ج ۴۶، ح ۷۴.

نماز با بوی خوش

«كانت لعلی بن الحسین علیه السلام قاروه مشک فی مسجدہ، فاذا دخل الی الصلاہ أخذ منه و تمسح به.» امام چهارم علیه السلام یک شیشه مشکی در عبادتگاه خود داشت که وقتی می خواست وارد نماز شود از آن بر می داشت و استفاده می کرد.

بحار الانوار، ج ۴۶، ص ۵۸.

نمازهای امام سجاد

«عن أبي جعفر محمد بن علي الباقر عليه السلام قال: كان علي بن الحسين عليه السلام يصلي في اليوم والليله ألف ركعه كما كان يفعل أمير المؤمنين عليه السلام.»

امام باقر عليه السلام فرمود: امام علی بن الحسین عليه السلام شبانه روز هزار رکعت نماز می خواند همانطور که امیرمؤمنان هم چنین می کرد.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۱.

کیفیت نماز امام

«عن أبي عبدالله عليه السلام قال: كان علي بن الحسين عليه السلام يلبس الصوف و أغلظ ثيابه اذا قام الى الصلاة، و كان عليه السلام اذا صلى يبرز الى موضع خشن فيصلي فيه و يسجد على الارض.»

امام صادق عليه السلام فرمود: امام سجاد عليه السلام هنگام نماز لباس پشمی خشن می پوشید و در مکان زبر و سخت به نماز می ایستاد و بر زمین سجده می کرد.

بحار الانوار، ج ۴۶، ص ۱۰۸.

سیره امام در نماز شب

«روی المجلسی: انه عليه السلام كان لا يحب ان يعينه على طهوره أحد و كان يستقى الماء لظهور هو يخمره قبل أن ينام، فاذا قام من الليل بداء بالسواك، ثم توضع ثم يأخذ في صلاته، و كان يقضى- ما فاته من صلاه نافله النهار في الليل، و يقول: يا بني ليس هذا عليكم بواجب، ولكن احب لمن عود منكم نفسه عاده من الخير أن يدوم عليها و كان لا يدع صلاه الليل في السفر و الحضر.»

علامه مجلسی نقل کرده است: امام سجاد عليه السلام این چنین بود: دوست نداشت در وضو گرفتن کسی او را کمک کند، خودش برای وضویش آب تهیه می کرد و قبل از اینکه بخوابد رویش را می پوشاند. شب هنگام که برای نماز شب از خواب برمی خواست نخست مسواک می زد و بعد وضو می گرفت و شروع به نماز می کرد.

امام عليه السلام نافله های روزانه را که نخوانده بود شب قضاء می کرد و می فرمود: فرزندان من این قضاء کردن بر شما واجب نیست ولی من دوست دارم کسی که بر کار خیری عادت کرده به آن ادامه دهد و خودش نماز شب را در خانه و سفر ترک نمی کرد.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۹۸.

نماز امام

«قال الباقر عليه السلام: كان علي بن الحسين عليه السلام يصلي في اليوم والليله الف ركعه و كانت الريح تميله بمنزله السنبله، و كانت له خمس مأه نخله، فكان يصلي عند كل نخله ركعتين، و كان اذا قام في صلاته غشى لونه لون آخر، و كان قيامه في صلاته قيام العبد الذليل بين يدي الملك الجليل، كان أعضائه ترتعد من خشيه الله و كان يصلي صلاه مودع يرى أنه لا يصلي بعدها أبدا.»

امام باقر عليه السلام: امام چهارم عليه السلام شبانه روز هزار ركعت نماز می خواند و باد همانند سنبلی او را حرکت می داد و او دارای پانصد نخل بود، که کنار هر کدام دو ركعت نماز می خواند، و هنگامی که به نمازش می ایستاد رنگ برنگ می شد و ایستادنش در نماز همانند ایستادن بنده در مقابل پادشاه بزرگ بود، بدن او از خوف خدا می لرزید، و همانند کسی که با نماز وداع می کند و فکر می کند آخرین نماز اوست و دیگر هیچ وقت نماز نخواهد خواند نماز می گزارد.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۷۹.

امام و قضای اعمال مستحب

«عن أبي عبدالله قال: ان علي بن الحسين عليه السلام كان اذا فاته شيء من الليل قضاءه بالنهار وان فاته شيء من اليوم قضاءه من الغداء وفي الجمعة أو في الشهر، وكان اذا اجتمعت عليه الاشياء قضاها في شعبان حتى يكمل له عمل السنه كلها كامله.» امام صادق عليه السلام فرمود: امام علی بن الحسین عليه السلام هنگامی که نمازهای مستحب شبانه از او فوت می شد آنرا روز قضا می کرد و اگر از نمازهای مستحبی روز فوت می شد فردای آن روز یا جمعه آینده یا ماه بعد آن را قضا می کرد و اگر نمازهای مستحبی فوت شده جمع می شد در ماه شعبان قضا می کرد تا اینکه تمام نمازهای مستحبی سال کامل شود.

وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۲۰۱.

نماز شب امام

«كان على بن الحسين سيد العابدين عليه السلام يقول: العفو العفو ثلاث ماه مره في الوتر في

السحر.»

نقل شده است كه: امام سجاد عليه السلام در نماز وتر هنگام سحر سيصد مرتبه العفو، العفو مى

گفت.

وسائل الشيعه، ج ۴، ص ۱۹۰.

امام در شبهای رمضان

«عن أبي حمزة الثمالي قال: كان علي بن الحسين عليه السلام سيد العابدين يصلي عامه الليل في شهر رمضان فاذا كان في السحر دعا بهذا الدعاء: الهی لا تؤدبني بعقوبتك الخ.»

ابو حمزه ثمالی می گوید: امام چهارم علیه السلام در ماه مبارک رمضان تمام شب را نماز می خواند و هنگامی که سحر می شد این دعا را می خواند: الهی لا تؤدبني بعقوبتك ... تا آخر یعنی: خدایا مرا با عذاب خودت ادب مکن ...

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۱۷۴.

امام سجاد در ماه رمضان

«عن أبي عبدالله عليه السلام قال: كان علي بن الحسين را اذا كان شهر رمضان لم يتكلم الا بالدعا والتسبيح والاستغفار والتكبير فاذا أفطر قال: اللهم ان شئت أن تفعل فعلت.»

امام صادق عليه السلام فرمود: امام سجاد عليه السلام در ماه مبارک رمضان جز به دعا و تسبیح و استغفار و تکبیر لب نمی گشود و سخن نمی گفت، هنگامی که افطار می کرد می فرمود: معبودا! هر کاری را خواسته باشی انجام دهی انجام خواهی داد.

کافی، ج ۴، ص ۸۸، ح ۸.

امام سجاد و روزه

«عن أبي عبدالله عليه السلام قال: كان علي بن الحسين عليه السلام يصل ما بين شعبان ورمضان ويقول:

صوم شهرين متتابعين توبه من الله.»

امام صادق عليه السلام فرمود: امام سجاد عليه السلام روزه ماه شعبان و رمضان را به همدیگر می

چسباند، و می فرمود: روزه دو ماه پشت سر هم موجب پذیرش توبه از طرف خداست.

کافی، ج ۴، ص ۹۲، ح ۳.

عفو و گذشت امام

«محمد بن عجلان قال سمعت أبا عبدالله عليه السلام يقول: كان علي بن الحسين عليه السلام إذا دخل شهر رمضان لا يضرب عبدا له ولا أمه، و كان إذا أذنب العبد والامه يكتب عنده: أذنب فلان، أذنب فلان هيوم كذا و كذا، و لم يعاقبه فيجتمع عليهم الادب، حتى اذا كان آخر ليله من شهر رمضان دعاهم و جمعهم حوله ثم أظهر الكتاب ثم قال: يا فلان فعلت كذا و كذا، و لم اؤدبك أتذكر ذلك؟ فيقول: بلى يا بن رسول الله. حتى يأتي على آخرهم و يقرهم جميعا ثم يقوم وسطهم و يقول: ارفعوا أصواتكم و قولوا: يا علي بن الحسين ان ربك قد أحصى عليك كلما عملت كما احصيت علينا كلما عملنا ولديه كتاب ينطق عليك بالحق لا يغادر صغيره و لا كبيره مما أتيت الا أحصاها، و تجد كلما عملت لديه حاضرا كما وجدنا كلما عملنا لديك حاضرا، فاعفوا صفح كما ترجو من المليك العفو و كما تحب أن يعفو المليك عنك فاعف عنا تجده عفوا... الخ.»

امام صادق عليه السلام فرمود:

امام چهارم عليه السلام هنگامی که ماه رمضان داخل می شد غلام و کنیز خود را نمی زد، هر وقت هر یک خلافی انجام می داد پیش خود می نوشت. فلان غلام یا کنیز فلان روز چنین و چنان کرد هیچ مجازات نمی کرد تا همه موارد را جمع می کرد وقتی که آخرین شب ماه مبارک رمضان می شد همه را صدا می کرد و اطراف خود جمع می کرد و بعد نوشته ها را رو می کرد و بعد می فرمود: فلانی چنین و چنان کردی ولی من تنبیه نکردم آیا یادت هست؟ طرف می گفت: آری تا اینکه به آخرین نفر آنان می رسید و از همه اقرار می گرفت بعد در میان آنان می ایستاد و می فرمود: صدای خودتان را بلند کنید و بگوئید: ای علی بن الحسین خداوند هر کاری را که انجام دادی نوشته همانطور که کارهای خلاف ما را نوشتی و پیش خدا کتاب و نوشته ای هست که علیه تو به حق سخن گوید و آن چیز کوچک یا درشتی را فروگذاری نکرده مگر اینکه آنها را نوشته است و هر چه کردی پیش خدا حاضر و روشن است همانطور که کارهای ما پیش تو حاضر است پس گذشت کن و پیامر همانطور که از

خداوند امید عفو و گذشت داری و همانطور که دوست داری خدا از تو بگذرد پس خودت هم گذشت کن تا او از تو بگذرد.

بحار الانوار، ج ۴۶، ص ۱۰۳.

افطار و اطعام امام

«عن أبي عبدالله عليه السلام قال: كان علي بن الحسين عليه السلام اذا كان اليوم الذي يصوم فيه، يأمر بشاه فتذبح وتقطع أعضاؤه و تطبخ، و اذا كان عند المساء أكب على القدور حتى يجد ريح المرق وهو صائم، ثم يقول: هاتوا القصاع اغرفوا لال فلان، و اغرفوا لال فلان حتى يأتي على آخرالقدور، ثم يؤتى بخبز و تمر فيكون ذلك عشاءه.»

امام صادق عليه السلام فرمود: روزی که امام سجاد عليه السلام روزه می گرفت دستور می داد گوسفندی تهیه و ذبح شود و تکه شود و پخته شود هنگامی که شب می شد سر خود را بالای دیگها خم می کرد تا بوی آبگوشت را با دهان روزه بچشد و بعد از چشیدن می فرمود: کاسه ها را بیاورید برای فلان خاندان و فلانی پر کنید تا اینکه به آخرین دیگها می رسید نان و خرما آورده می شد، پس این شامش می شد.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۷۱، من لا يحضره الفقيه، ص ۹۰، ح ۱۹۵۵.

سیره مردمی امام سجاد علیه السلام

امام در سفرها

«عن الصادق علیه السلام قال: كان علي بن الحسين علیه السلام لا يسافر الا مع رفقته لا يعرفونه ويشترط عليهم أن يكون من خدم الرفقة فيما يحتاجون اليه.»

امام صادق علیه السلام فرمود: امام چهارم علیه السلام جز با کاروانی که او را شناسند مسافرت نمی کرد و با آنان شرط می کرد که از خدمتگزاران کاروان در نیازمندیهای آنان باشد.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۹.

تواضع امام

«قیل له عليه السلام: اذا سافرت كتمت نفسك أهل الرفقه؟ فقال: أكره أن آخذ برسول الله مالا

اعطى مثله.»

به امام سجاد عليه السلام گفته شد: هنگامی که مسافرت می کنی خودت را از اهل کاروان کتمان می کنی و نمی شناسانی چرا؟ فرمود: دوست ندارم از وابستگی به رسول خدا استفاده کنم با اینکه خدمتی در مقابل آن وابستگی انجام ندادم.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۹۳، ح ۸۲.

صدقات امام

«عن أبي عبدالله الدامغاني: انه كان على بن الحسين عليه السلام يتصدق بالسكر واللوز. فسئل عن

ذلك فقراء قوله تعالى: «لن تنالوا البر حتى تنفقوا مما تحبون.»

ابوعبدالله دامغانی می گوید: امام چهارم عليه السلام از گردو و شکر صدقه می داد. از حکمت

این کار سؤال شد این آیه را خواند که فرمود: به نیکی و رستگاری نمی رسید تا اینکه از

آنچه دوست دارید انفاق کنید. (امام عليه السلام شکر و گردو را دوست داشت.)

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۸۹.

امام و صدقه

«عن ابی عبدالله علیه السلام قال: کان (علی بن الحسین علیه السلام یقبل الصدقه قبل ان یعطیها السائل، قیل له: ما یحملك علی هذا؟ قال: فقال: لست اقبل ید السائل انما اقبل ید ربی، انها تقع فی ید ربی قبل أن تقع فی ید السائل...»

امام صادق علیه السلام فرمود: امام چهارم علیه السلام قبل از اینکه صدقه را به فقیر بدهد می بوسید، از امام سؤال شد، حکمت این کار شما چیست؟ فرمود: من دست پروردگارم را می بوسم نه دست فقیر را، زیرا صدقه قبل از اینکه به دست فقیر برسد در دست خدا قرار می گیرد.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۷۴.

اخلاص امام سجاد

«وكان علي بن الحسين عليه السلام ليخرج في الليله الظلماء فيحمل الجراب فيه الصرر من الدنانير و الدراهم حتى يأتي بابا بابا فيقرعه ثم يناول من يخرج اليه، فلما مات علي بن الحسين عليه السلام فقدوا ذلك فعلموا أن علي بن الحسين الذي كان يفعل ذلك.»

امام سجاد عليه السلام شب تاریک از خانه خارج میشد و انبانی را که در آن کیسه های درهم و دینار بود با خود بر می داشت و می آمد درب منزل ها و در می زد و از آنها به کسی که دم درب می آمد می داد.

(بدون اینکه شناخته شود.) زمانی که به شهادت رسید و دیگر او را ندیدند دانستند که امام سجاد بود که آن کار را می کرد.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۶.

امام سجاد و بینوایان

«فی روایه أحمد بن حنبل عن معمر، عن شیبہ بن نعامہ: انه کان یقوت مأه أهل بیت

بالمدينة.»

در روایت احمد بن حنبل از معمر به نقل از شیبہ بن نعامہ آمده است که: امام سجاد

علیه السلام صد خانواده را در مدینه غذا می داد و آنان را تأمین می کرد.

بحار الانوار، ج ۴۶، ص ۸۸.

برخورد با مستمندان

«وكان عليّ إذا أتاه السائل يقول: مرحبا بمن يحمل زادي إلى الخره.»

هنگامی که فقیر خدمت امام چهارم علیه السلام می آمد امام می فرمود: آفرین بر کسی که زاد و توشه مرا به آخرت حمل می کند.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۹۸.

سیره شخصی و خانوادگی امام سجاد علیه السلام

خدمت به خانواده

«قال علی بن الحسین علیه السلام: لأن أدخل السوق و معی درهم أبتاع به لحماً لعیالی و قد قرموا الیه أحبالی من أن أعتق نمسه.»

امام علی بن الحسین علیه السلام فرمود: چنانچه وارد بازار شوم و همراهم درهمی باشد که با آن برای خانواده ام گوشتی بخرم که به آن اشتیاق دارند برای من محبوبتر است از اینکه فردی را آزاد کنم.

وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۵۱، ح ۶.

برخورد با نوزاد

«كان علي بن الحسين عليه السلام اذا بشر بولد لم يسأل أذكر هو أم انثى حتى يقول: أسودى؟ فاذا كان سويا قال: الحمد لله الذي لم يخلق مني خلقا مشوها.»

امام چهارم عليه السلام این چنین بود: هنگامی که به او بشارت فرزندى مى دادند نمى پرسید پسر است یا دختر؟ مى فرمود: آیا سالم است؟ وقتى سالم بود مى فرمود: حمد و ستایش مخصوص خدایی است که از من مخلوق ناقص و زشت خلق نکرده است.

وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۱۴۳، ح ۱.

مداومت و پشتکار در کارها

«عن أبي عبدالله عليه السلام قال: كان علي بن الحسين عليه السلام يقول: اني لا حب اداوم على العمل وان

قل.»

امام صادق عليه السلام فرمود: امام علی بن الحسین علیه السلام می فرمود: من دوست دارم که بر کار

مداومت داشته باشم اگر چه کم باشد.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۷۰.

برخورد با دانشجو

«ان علی بن الحسین صلوات الله علیه کان اذا جاءه طالب علم قال: مرحبا بوصیه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم. ثم یقول: ان طالب العلم اذا خرج من منزله لم یضع رجله علی رطب ولا یابس من الارض الا سبحت له الی الارضین السابعه.»

امام چهارم که درود خدا بر او باد هنگامی که دانشجویی خدمتش می رسید می فرمود: آفرین بر وصیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم سپس فرمود: هنگامی که طالب علم از منزلش خارج می شود پایش را روی هیچ تر و خشکی از زمین نمی گذارد مگر اینکه زمین تا طبقه هفتم بر او تسبیح می گوید.

بحارالانوار، ج ۱، ص ۱۶۸، ح ۱۶.

امام و ایمان کامل

«عن أبي جعفر محمد بن علي عليه السلام قال: كان أبي علي بن الحسين عليه السلام يقول: اربع من كن فيه
كامل ايمانه، و محصت عنه ذنوبه، و لقي ربه و هو عنه راض: من وفى لله بما جعل على نفسه
للناس، و صدق لسانه مع الناس، و استحيى من كل قبيح عند الله و عند الناس، و حسن خلقه
مع أهله.»

امام باقر عليه السلام فرمود: پدرم امام علی بن الحسین عليه السلام می فرمود: هر کس دارای چهار
ویژگی باشد، ایمانش کامل است، و گناهانش از او خواهد ریخت و پروردگارش را در حالی
که از او خشنود است ملاقات خواهد کرد.

۱- کسی که حق مردم را به خاطر خدا اداء کند

۲- با مردم راست سخن گوید

۳- از زشتیهای پیش خدا و مردم حیا و پرهیز کند

۴- با خانواده اش با اخلاق خوب برخورد کند.

امالی مفید، ص ۲۹۹.

ادب امام سجاد

«عن الباقر عليه السلام قال: قال علي بن الحسين عليه السلام مرضت مرضا شديدا فقال لي أبي عليه السلام: ماتشتهي؟ فقلت: أشتهي أن أكون ممن لا أقترح على الله ربي ما يدبره لي، فقال لي: أحسنت ضاهيت ابراهيم الخليل صلوات الله عليه حيث قال: جبرئيل عليه السلام: هل من حاجه؟ فقال: لا اقترح على ربي، بل حسبى الله ونعم الوكيل.»

امام باقر عليه السلام فرمود: امام علی بن الحسین عليه السلام فرمود: من به مریضی شدیدی مبتلا شدم پدرم به من فرمود: چه چیزی میل داری؟ گفتم: میل دارم از کسانی باشم که در مورد چیزی که خدا برایم اندیشیده، پیشنهادی نداشته باشم. (یعنی: راضی و خشنودم به آنچه را که خدا برایم پیش آورد) پدرم فرمود: آفرین بر تو که شبیه ابراهیم خلیل عليه السلام هستی که وقتی جبرئیل به او گفت: آیا حاجتی داری (هنگامی که می خواستند او را در آتش بیندازند) فرمود: پیشنهادی به پروردگارم نمی کنم او بهترین وکیل است و مرا کفایت می کند.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۷.

برخورد با بی ادب

«عن عبدالله بن مسكان قال سمعت أبا جعفر عليه السلام يقول: ان أبي كرم الله وجهه نظر الى رجل
و معه ابنه، و الابن متك على ذراع العبد. قال عليه السلام: فما كلمه علي بن الحسين عليه السلام مقتتاله حتى
فارق الدنيا.»

عبدالله بن مسكان می گوید: از امام باقر عليه السلام شنیدم که می فرمود: پدرم نگاهش افتاد به
مردی که پسرش همراهش بود و بر بازوی پدر تکیه کرده بود تا وقتی که آن پسر زنده بود
پدرم بخاطر بی ادبی پسر، با او صحبت نکرد.

مشکاه الانوار، ص ۱۶۵.

برخورد امام با مادر

«قيل له عليه السلام: انك أبر الناس ولا تأكل مع امك في قصعه و هي تريد ذلك؟ فقال عليه السلام: أكره أن تسبق يدي الى ما سبقت اليه عينها فأكون عاقا لها فكان بعد ذلك يغطي الغضاره بطبق و يدخل يده من تحت الطبق و يأكل.»

به امام سجاد عليه السلام گفته شد: شما برترین مردم هستید ولی با مادرتان در یک کاسه غذا نمی خورید با اینکه او چنین می خواهد. امام عليه السلام فرمود: من دوست ندارم دستانم به طرف چیزی دراز شود که قبلش چشم مادرم به آن افتاده است و من عاق او شوم. پس از این امام با طبقی روی کاسه سفالی را می پوشاند و دستش را از زیر طبق می برد و غذا می خورد. بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۹۳ و بلاغه الامام علی بن الحسین عليه السلام ص ۲۱۴ باب سوم کلمات قصار.

دقت امام

«عن أبي عبدالله عليه السلام في حديث اللقطه قال: وكان علي بن الحسين عليه السلام يقول لاهله: لا

تمسوها.»

امام صادق عليه السلام ضمن حديث اشياء پيدا شده فرمود: امام علي بن الحسين عليه السلام به

خاندانش می فرمود: به اشياء پيدا شده دست نزنید.

وسائل الشيعه، ج ۱۷، ص ۳۴۸، ح ۱.

راه رفتن امام

«عن أبي عبدالله عليه السلام قال: كان علي بن الحسين عليه السلام يمشى مشيه كأن على رأسه الطير لا يسبق يمينه شماله.»

امام صادق عليه السلام فرمود: امام چهارم چنان با آرامش راه می رفت مثل اینکه بالا سرش پرنده ای قرار دارد (که نمی خواهد او حرکتش را متوجه شود و پرواز کند) طرف راست او جلوتر از طرف چپش پیشی نمی گرفت.
(امام صادق عليه السلام می خواهد نهایت وقار و آرامش و ادب و تواضع امام سجاد عليه السلام را بیان کند.)

مشکاه الانوار، ۲۲۷.

تعهد و خضوع امام

«كان عليّ يمر على المدره في وسط الطريق فينزل عن دابته حتى ينحيتها بيده عن الطريق.»
امام چهارم عليه السلام هنگامی که وسط راه به کلوخ پاره ای بر می خورد از چهار پایش پیاده می شد و با دست مبارکش آنرا از سر راه بر می داشت.

بحار الانوار، ج ۴۶، ص ۹۳.

یاد کربلا

«عن أبي عبدالله عليه السلام قال: البكاؤون خمسة: آدم و يعقوب و يوسف و فاطمه بنت محمد صلى الله عليه وآله و علي بن الحسين عليه السلام ... فبكي علي بن الحسين عليه السلام عشرين أو أربعين سنة، ما وضع بين يديه طعام الا بكى...»

امام صادق عليه السلام فرمود: افراد زیاد گریه کن پنج نفر بودند: حضرت آدم، یعقوب، یوسف، فاطمه دختر رسول خدا صلى الله عليه وآله و امام سجاد عليه السلام ... که امام بیست یا چهل سال گریه کرد، هیچ گاه غذا جلوی امام عليه السلام نگذاشتند مگر اینکه گریه کرد. (بخاطر یاد آوری جریان عاشورا و ظلمی که بر اهل بیت عليه السلام روا داشته شد).

بحار ۸۲: ۸۶ ح ۳۳.

روای شہامت

«عن الصادق عليه السلام: ان زين العابدين بكى على أبيه أربعين سنه، صائما نهاره، قائما ليله، فاذا حضر الافطار جاء غلامه بطعامه و شرابه فيضعه بين يديه فيقول: كل يا مولاي، فيقول عليه السلام: قتل ابن رسول الله عليه السلام جائعا، قتل ابن رسول الله عليه السلام عطشانا، فلا يزال يكرر ذلك و يبكي حتى يبل طعامه بدموعه، و يمزج شرابه بدموعه فلم يزل كذلك حتى لحق بالله عزوجل.»

امام صادق عليه السلام فرمود:

امام زين العابدين عليه السلام چهل سال برای پدر بزرگوارش گریه کرد، در حالی که روزش، روزه دار بود و شبش، شب زنده داری می کرد، هنگامی که وقت افطار می شد غلامش غذا و نوشیدنی برای او می آورد و جلویش می گذاشت و می گفت: بخور، امام عليه السلام می فرمود: فرزند رسول خدا عليه السلام گرسنه و تشنه شهید شد این جمله را تکرار می کرد و گریه سر می داد تا اینکه غذایش با اشک چشمش مخلوط می شد او همواره اینطور بود تا اینکه به جوار رحمت حق شتافت.

وسائل الشيعه، ۲: ۹۲۳.

برخورد با حیوان

«عن أبي جعفر عليه السلام قال: لما مات علي بن الحسين عليه السلام كانت ناقه له في الرعي جاءت حتى ضربت بجرانها على القبر وتمرغت عليه و ان أبي كان يحج عليها و ما قرعها قرعه قط.»
امام باقر عليه السلام فرمود:

وقتی که امام چهارم عليه السلام به شهادت رسید دارای شتر سواری بود که در چراگاه بود از آنجا آمد و سر و گردنش را به قبر امام زد و به خاک غلتید، و پدر بزرگوارش سوار بر او می شد و حج انجام می داد و هرگز به آن حیوان ضربه ای نزد.

بحارالانوار ۲۷: ۱۶۸ ح ۱۶.

فهرست مطالب

۳.....	شناخت اجمالی امام سجاده <small>علیه السلام</small>
۴.....	مقدمه.....
۶.....	سیره عبادی امام سجاده <small>علیه السلام</small>
۶.....	در محضر قرآن.....
۷.....	قرآن با صوت زیبا.....
۸.....	کمال معرفت.....
۹.....	دعای سفره امام.....
۱۰.....	سجده های امام.....
۱۱.....	آثار سجده.....
۱۲.....	وضوی امام.....
۱۳.....	نماز با بوی خوش.....
۱۴.....	نمازهای امام سجاده.....
۱۵.....	کیفیت نماز امام.....
۱۶.....	سیره امام در نماز شب.....
۱۷.....	نماز امام.....
۱۸.....	امام و قضای اعمال مستحب.....
۱۹.....	نماز شب امام.....
۲۰.....	امام در شبهای رمضان.....
۲۱.....	امام سجاده در ماه رمضان.....
۲۲.....	امام سجاده و روزه.....
۲۳.....	عفو و گذشت امام.....
۲۵.....	افطار و اطعام امام.....
۲۶.....	سیره مردمی امام سجاده <small>علیه السلام</small>

۲۶	امام در سفرها
۲۷	تواضع امام
۲۸	صدقات امام
۲۹	امام و صدقه
۳۰	اخلاص امام سجاد
۳۱	امام سجاد و بینوایان
۳۲	برخورد با مستمندان
۳۳	سیره شخصی و خانوادگی امام سجاد <small>علیه السلام</small>
۳۳	خدمت به خانواده
۳۴	برخورد با نوزاد
۳۵	مداومت و پشتکار در کارها
۳۶	برخورد با دانشجو
۳۷	امام و ایمان کامل
۳۸	ادب امام سجاد
۳۹	برخورد با بی ادب
۴۰	برخورد امام با مادر
۴۱	دقت امام
۴۲	راه رفتن امام
۴۳	تعهد و خضوع امام
۴۴	یاد کربلا
۴۵	روای شهادت
۴۶	برخورد با حیوان